

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****RAMAZAN TAYIK BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2019/15877
Karar Tarihi : 18/1/2023

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Kenan YAŞAR
Raportör : Kemal ÖZEREN
Başvurucu : Ramazan TAYIK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, aynı yerleşke içindeki farklı ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu eşlerin birbirleriyle yeterli şekilde iletişim kuramamaları nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, Tarsus 3 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda; başvurunun eşi ve küçük çocuğu ise aynı yerleşkede yer alan Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunmaktadır.

3. Başvurucu, bulunduğu ceza infaz kurumuna başvurarak eşi ve küçük çocuğuyla kapalı ve açık görüş ile telefon görüşmesi yapma talebinde bulunmuştur. Kurumun İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı başvurunun talebini, aynı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların görüş yapabileceğini, aynı yerleşke içinde farklı ceza infaz kurumlarında bulunanların görüş yapamayacaklarını belirterek reddetmiştir.

4. Başvurucu, görüş izni verilmemesinin aile birliğini olumsuz etkilediğini vurgulayarak infaz hâkimliğine şikâyetinde bulunmuştur. İnfaz hâkimliği kurum kararının usule ve yasaya uygun olduğunu belirterek başvurunun şikâyetini reddetmiştir. Başvurunun bu karara itirazı, infaz hâkimliği kararında usule ve yasaya aykırı bir husus bulunmadığı gerekçesiyle ağır ceza mahkemesince reddedilmiştir.

5. Başvurucu, nihai hükmü 9/4/2019 tarihinde öğrendikten sonra 6/5/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

7. Öte yandan Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nde (UYAP) yer alan bilgilere göre başvuru 8/6/2021 tarihinde, eşi ise 8/12/2020 tarihinde buldukları ceza infaz kurumlarından tahliye edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

9. Başvurucu; talebinin reddedilmesiyle eşine ve küçük çocuğuna gerekli psikolojik desteği sağlayamadığını, bu durumun aile hayatına saygı hakkını ve haberleşme hürriyetini ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık), hükümlü ve tutukluların özel ve aile hayatının sınırlandırılmasının ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucu olduğu görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Başvuru, aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmiştir.

11. Devletin hükümlü ve tutukluların ailesi ve yakınlarıyla iletişimini devam ettirecek önlemleri alması pozitif yükümlülüklerinin bir gereği olsa da hukuka uygun bir tutulmadan kaynaklanan kaçınılmaz sonuçlar nedeniyle aile hayatı kapsamındaki temasın sınırlandırılması doğaldır. Kamu düzeninin ve kurum güvenliğinin sağlanması yönündeki meşru amaç doğrultusunda ve makul bir gerekliliğin olması durumunda gerekçeleri ilgili ve yeterli şekilde açıklanarak belirli bir süre boyunca söz konusu pozitif yükümlülüğün karşılanmaması da olağan kabul edilebilir. Ancak aile hayatına saygı hakkının gereklerinin mümkün olan ilk fırsatta yerine getirilmesi ve mahpusların ailesiyle olan temasının hızlı şekilde yeniden sağlanması bir gerekliliktir. Öte yandan farklı yerleşelerde veya farklı şehirlerdeki ceza infaz kurumlarında barındırılan mahpusların birbirleriyle yüz yüze görüştürülmeleri beklenemez. Bununla birlikte aynı yerleşke içindeki farklı ceza infaz kurumlarında tutulan yakın aile bireylerinin gerekli güvenlik önlemleri alınarak mümkün olduğunca belirli dönemlerde yüz yüze görüştürülmeleri aile hayatına saygı hakkının gerekli kıldığı yükümlülüğün bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Bu husustaki ilkelere *Esra Aydın* (B. No: 2016/57050, 3/7/2019, §§ 50-56) kararında yer verilmiştir.

12. Öte yandan Anayasa'nın 41. maddesindeki ifadeyle *çocuğun yüksek yararı*; mahkemeler, idari makamlar ile yasama organı tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde gözetilmesi gereken bir ilkedir. Bu bağlamda çocuklar üzerinde etki doğuracak bir işlem yapılacağı zaman bu işlemin çocuğun yararına olup olmadığı yönünde bir değerlendirme yapılması aile hayatına saygı hakkının öngördüğü pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmesi açısından oldukça önemlidir (*Şükran İrge*, B. No: 2016/8660, 7/11/2019, §33).

13. Somut olayda başvurunun kendisi gibi tutuklu olan ve aynı yerleşkedeki başka bir ceza infaz kurumunda bulunan eşiyile görüşme talebi, gerek açık ve kapalı görüş hakkından gerekse telefonla görüşme hakkından yararlanmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle kurum tarafından reddedilmiştir. İnfaz hâkimliği ve ağır ceza mahkemesi tarafından da söz konusu karara yönelik şikâyet ve itiraz başvurusu kurum kararının usule ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir.

14. Aynı yerleşke içindeki ceza infaz kurumlarında barındırılan tutuklu eşlerin yüz yüze görüştürülmeleri konusundaki taleplerinin kamusal makamlar tarafından uygun koşullar altında karşılanması gerekir. Nitekim aynı yerleşke içinde bulunan ceza infaz kurumlarında tutulan eşlerin belirli aralıklarla ve gerekli tedbirler alınarak yüz yüze görüştürülmeleri konusunda kamusal makamlara yüklenen külfetin katlanılması güç bir durum oluşturmadığı değerlendirilmiştir. Bu hususta başvuru tarafından dile getirilen taleplerin karşılanmadığı ve aile hayatına saygı hakkının öngördüğü yükümlülüklerin dikkate alınmadığı görülmüştür.

15. Sonuç olarak başvurucuya aynı yerleşkedeki başka bir ceza infaz kurumunda bulunan eşi ve küçük çocuğuyla açık ve kapalı görüş hakkı tanınması suretiyle yüz yüze görüşme imkânının verilmemesi, asgari düzeyde iletişim kurulmasına uygun bir vasıta olarak değerlendirilebilecek telefonla görüşme hakkından başvurucunun yararlandırılmadığı, ayrıca çocuğun yüksek yararının da gözönünde tutulmadığı görülmüştür. Bu bağlamda kamusal makamlarca aile hayatına saygı hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerin gereğinin yerine getirilmediği sonucuna varılmıştır.

16. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

17. Başvurucu, ihlalin tespit edilmesini istemiş ve 100.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur.

18. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Zira başvuru ve eşi buldukları ceza infaz kurumlarından tahliye edilmiştir.

19. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin **KABULÜNE**,

B. Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

C. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

D. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat **ÖDENMESİNE**, tazminata ilişkin diğer taleplerin **REDDİNE**,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA**,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Tarsus İnfaz Hâkimliğine (E.2019/145, K.2019/221), Tarsus 1. Ağır Ceza Mahkemesine (2019/234 D.İş) ve Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 18/1/2023 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.